

Els veïns d'Occitània

PERE ORTÍS

Occitània és una extensió del territori francès que comprèn el sud de França, del Cantàbric al Mediterrani, i que fa una gran extensió d'aquella república. Extensió que arriba a 190.000 km² i conté uns 14 milions d'habitants; la nostra regió d'Aran forma part d'aquella cultura i té la llengua occitana com a pròpia, al llinar mateix de casa nostra. Occitània compta amb altres regions, importantíssimes en la història de Catalunya i d'Europa: Gasconya, Delfinat, Provença, Llenguadoc, etc., set en total.

Dic això perquè, fa uns quants anys, jo era a Hondures i posava a casa d'uns amics, on també posava un enginyer natural d'Occitània, un tal Poujada de cognom, que em digué que tenia una segona residència a la Costa Brava. Xerrant, xerrant, vam presentar els respectius carnets d'identitat i ens adonàrem que tots dos militàvem per la llengua, la cultura i, finalment, per la sobirania de les respectives pàtries. Òndima!, ens hi vam estendre, en els col·loquis. Ens vam fer amics, ens sentíem afins. He de confessar que, per a mi, el senyor Poujada va ser tota una revelació. Aquí mateix, saltat el Pirineu, uns veïns com nosaltres, implicats en la mateixa brega, que han compartit una història amb nosaltres, que són víctimes d'un Estat groller i abusiu, jacobí, que no té entranyes, ni vol saber res dels drets humans dels seus pobles... i desconeixent-nos! És el passat, la garsa per perdiu que ens donaren –però ja no tenim excusa.

No pretenc fer cap tractat d'història, però sí que vull assenyalar que un dia formàrem com aquell que diu un sol regne amb Occitània, sota els comtes de Barcelona i sota els nostres primers reis. Vegem si és important que tornem a trobar el filó de relació i d'amistat, de cooperació amb aquell país germà. Podríem dir que naveguem en el mateix vaixell que ells. I què s'esdevingué perquè hàgim viscut tan allunyats i ignorants els uns dels altres en tots aquests segles,

pràcticament vuit? Les guerres, l'ambició i la bogeria humana, com també la llei del més fort. Les manipulacions, les insídies i els abusos dels més potentats i desaprensus que han sabut desarticular-nos, separar-nos, tallar el nostre terreny i fer-nos ignorar mútuament, imposant-nos altres reis i altres pàtries espúries que no ens tocaven.

Planava la idea, en aquells temps, idea potser no ben conscient però sí com a cosa de fet, de formar un regne a cavall dels Pirineus, on tots els pobles que l'integraven tinguessin les seves llibertats reconegudes, fossin lliures i militessin i visquessin plegats sota la protecció i l'aglutinació del comte, o del rei, de Barcelona, el qual venia a ser *primus inter pares*, mai un absolutista o un dèspota, com després ho portà la història en tants indrets, allò que en l'esdevenidor anomenarien «monarquia absoluta» i que després, i ara, se'n diria «l'antic règim». En aquella conjuntura el nostre rei era Pere I, *el Catòlic*.

Un gran rei, que l'any 1212 va fer prodigis de valor i de força en la batalla de Las Navas de Tolosa, en aliança amb altres reis peninsulars, batalla que, si no l'acabà, deixà malparat l'avanç dels àrabs en el territori ibèric. Li deien *Catòlic* perquè era creient i defensava els cristians. Això no ho sabem, els catalans, perquè les «historias de España» bé s'estan de ressenyar-ho i els mestres d'ensenyar-ho.

I s'esdevingué que aleshores brotà a Occitània una heretgia d'uns puritans que propugnaven el retorn a la puresa de l'Evangelí, amb tanta fe que en feien un gra massa, i l'Església oficial hi veié una amenaça a la sana ortodòxia i els anatematitzà. Aquests suposats heretges es deien *albigesos*, perquè, si no hi nasqueren, sí que es feren forts i nombrosos a la ciutat occitana d'Albi; sembla que venien de l'orient europeu. També foren coneguts com a *càtars*, terme provinent del grec i que vol dir *purs*. Eren bona gent, fugien de la persecució de l'Església cap als Piri-

neus i cap dintre de Catalunya, i aquí els deien «els bons homes» perquè eren bons de va de bo.

Doncs bé, l'heretgia prengué cos i l'Església oficial n'estava força alarmada, fins al punt que organitzà una de les seves croades per tal de combatre els albigesos i finir-los. El capdavanter d'aquesta croada era el rei de França, que envià el seu exèrcit a Occitània per tal de fer guerra contra els albigesos (de fet, aquell rei no s'ho féu dir dues vegades pel Papa, puix que, secretament, ambicionava apoderar-se d'Occitània per fer-ne territori francès definitiu).

El nostre rei Pere veié el joc i es disposà a defensar els vassalls que l'estimaven i el territori que volien usurpar de Catalunya i dels comtes amics i aliats d'enllà del Pirineu. Molt bona intenció, però a l'hora candent de dur-ho a terme el pobre rei fallà de la manera més irresponsable. Passà la nit abans de la batalla practicant l'amor a tot drap, car era molt faldiller i amant de les belles dames. Entretant, l'exèrcit dels francesos, comandat per Simó de Montfort –que diu que era un malànima i sanguinari, la història en ressenya inoïbles malvestats– començà a la matinada un moviment per envoltar l'exèrcit del rei català. Abans d'entrar en batalla, el rei i els nobles catalans oïren missa i el rei queia adormit i l'havien de suportar. Així entraren en batalla i el rei es disposà a obrar prodigis de bon guerrer com a Las Navas de Tolosa, però aviat fou reconegut pels oficials francesos, atacat per ells i cosit a cops d'espasa. A continuació els vencedors feren una matança horrorosa de nobles catalans i occitans; una desfeta tristíssima. Allí naufragà tota esperança de formar un regne a cavall dels Pirineus amb Occitània.

El fill de Pere I era Jaume el Conqueridor, bon rei i bon guerrer, i el poble occità el cridava que tornés a combatre els francesos per tal d'alliberar-los, i el cridava en boca dels trobadors provençals. Aquell poble l'estimava i estimava